

A בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה מסכת חולין דף צ"א
Some of the topics we will learn about include.

The גיד הנשה regarding מחלוקת רבי יהודה וחכמים holds
של ימין Only the גיד הנשה in the right thigh is forbidden
While the חכמים hold של ימין ושל שמאל
The two גידי הנשה on both sides are forbidden.

The Gemara elaborates on the incident of יעקב אבינו and the מלאך in which יעקב's הנשה was dislocated.

צדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם
לפי שאין פושטין ידיהן בגזל
The righteous people value their money over themselves,
because they are cautious not to steal.

תלמיד חכם לא יצא יחידי בלילה
A Talmid Chacham should not go out alone at night

The incident of שמש הבאה בעבורו זרחה בעבורו
The sun had set early for יעקב's sake at המזורה, and later rose early for יעקב's sake to heal his hip.

חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת
The three ways that Hashem favors the שירה of the Yidden over the שירה of the מלאכים.

A

גיד הנשה

רבי יצחק
של ימין

חכמים
של ימין ושל שמאל

מלאך and יעקב אבינו

צדיקים
חביב עליהם ממונם
יותר מגופם

לפי שאין פושטין ידיהן
בגזל

תלמיד חכם
לא יצא יחידי בלילה

שמש הבאה בעבורו
זרחה בעבורו

חביבין ישראל לפני הקב"ה
יותר ממלאכי השרת

1 So, let's review ...

The previous Mishnah taught

ונוהג בבהמה ובחיה

The **נוהג בבהמה ובחיה** applies to both domesticated and non-domesticated animals, and

בירך של ימין
ובירך של שמאל

The **איסור** applies to both גיד הנשה, in the right thigh and in the left thigh.

The Gemara however cites רבי יהודה who disagrees and says

אינו נוהג אלא באחת

והדעת מכרעת את של ימין

The **איסור** applies only to one גיד הנשה, and he concluded that it is the one in the right thigh.

The Gemara inquires, about the meaning of מהדעת מכרעת: איבעיא להו

מיפשט פשיטא ליה לרבי יהודה

ומאי דעת דעת תורה

Was רבי יהודה certain that only the גיד הנשה on the right is **אסור** because he concluded so from the Torah, as explained later in the Gemara?

And accordingly,

בשל ימין לוקה

ושל שמאל מותר

The right גיד הנשה is certainly forbidden and punishable with Malkos;

And the left גיד הנשה is certainly permitted.

OR

ספוקי מספקא ליה

ומאי דעת דעת נוטה

רבי יהודה remained undecided which thigh is **אסור**, but his logical assumption was the right thigh, because when the מלאך fought with יעקב, he put his right hand around מלאך's left side and reached the back of יעקב's right thigh;

And accordingly,

של ימין ושל שמאל

אסור ואינו לוקה

Both גידין are forbidden but not punishable with Malkos, because each one is a ספק and possibly permitted.

1

From the previous Mishnah...

ונוהג בבהמה ובחיה

The **נוהג בבהמה ובחיה** applies to both domesticated and non-domesticated animals.

**בירך של ימין
ובירך של שמאל**

The **איסור** applies to both גיד הנשה, in the right thigh and in the left thigh.

רבי ירמיה

**אינו נוהג אלא באחת
והדעת מכרעת את של ימין**

The **איסור** applies only to one גיד הנשה, and he concluded that it is the one in the right thigh.

?

איכא אלו

**ספוקי
מספקא ליה
ומאי דעת
דעת נוטה**

רבי יהודה was undecided which thigh is **אסור**, but his logical assumption was the right thigh, because the מלאך put his right hand around יעקב's left side and reached the back of יעקב's right thigh;

And accordingly,

**של ימין ושל שמאל
אסור ואינו לוקה**

Both גידין are forbidden but not punishable with Malkos, because each one is a ספק and possibly permitted.

**מיפשט פשיטא
ליה לרבי יהודה
ומאי דעת
דעת תורה**

רבי יהודה was certain that only the גיד הנשה on the right is **אסור** because he concluded so from the Torah, as explained later in the Gemara?

And accordingly,

**בשל ימין לוקה
ושל שמאל מותר**

The right גיד הנשה is certainly forbidden and punishable with Malkos; And the left גיד הנשה is certainly permitted.

2 The Gemara attempts several proofs and then concludes that

מיפשט פשיטא ליה
From a Braisa that discusses a Machlokes in the case of
אכל שני גידין
משתי ירכות משתי בהמות
If a person ate two גידין from the right side of two animals;
The חכמים say
סופג שמונים
He gets two מלקות, one for each גיד.
While רבי יהודה says
'אינו סופג אלא מ'
He gets only one מלקות.

Now, only if
מיפשט פשיטא ליה
He gets Malkos on the right גיד because it is certainly
forbidden.
But if
ספוקי מספקא ליה
He should not get Malkos on the right גיד, because it
is a ספק?

ש"מ מיפשט פשיטא ליה

But even so, רבי יהודה holds he gets only one Malkos for
eating two גידים, because this is a case of
כגון דלית ביה כזית
Each one of the two גידין was smaller than a כזית;
And the Machlokes is as follows:
The חכמים say
סופג שמונים
Because they hold
אכלו ואין בו כזית חייב
One is liable for eating a complete גיד even if it is
less than a כזית, because as Rashi explains;
משום דבריה הוא
וחשיב איסור
A whole גיד is considered its own entity which has the
significance of a כזית.

While רבי יהודה says
'אינו סופג אלא מ'
Because he holds
עד שיהא בו כזית
One is only liable for eating at least a כזית of a גיד,
but he is not liable for eating less than a כזית even it was a
whole גיד, because
לאו ברירה חשיב
אלא כחתיכה מן הבהמה
A whole גיד is not its own entity, but merely a part of the
animal.
=====

2

The Gemara concludes that
מיפשט פשיטא ליה
From a Braisa

אכל שני גידין
משתי ירכות משתי בהמות
If a person ate two גידין from the right side
of two animals;

<i>רבי ירמיה</i>	<i>חכמים</i>
אינו סופג אלא מ'	סופג שמונים
מלקות.	מלקות, one for each גיד.

Now, only if ...

מיפשט פשיטא ליה
He gets Malkos on the right גיד because it is certainly
forbidden.

But if
ספוקי מספקא ליה
He should not get Malkos on the right גיד,
because it is a ספק?

ש"מ מיפשט פשיטא ליה

But even so, רבי יהודה holds
he gets only one Malkos for eating two גידים,
because this is a case of
כגון דלית ביה כזית
Each one of the two גידין was smaller than a כזית;

And the Machlokes is as follows:

<i>רבי ירמיה</i>	<i>חכמים</i>
אינו סופג אלא מ'	סופג שמונים
<i>Because he holds</i>	<i>Because they hold</i>
עד שיהא בו כזית	אכלו ואין בו כזית
<i>One is only liable for מלקות</i>	<i>One is liable for מלקות</i>
<i>for eating at least a כזית of a גיד,</i>	<i>for eating a complete גיד even</i>
<i>but he is not liable for eating</i>	<i>if it is less than a כזית,</i>
<i>less than a כזית even it was</i>	<i>because as Rashi explains;</i>
<i>a whole גיד,</i>	<i>למשום דבריה הוא</i>
<i>because</i>	<i>וחשיב איסור</i>
לאו ברירה חשיב	אכלו ואין בו כזית
<i>A whole גיד is not its own</i>	<i>A whole גיד is considered its</i>
<i>entity, but merely a part of</i>	<i>own entity which has the</i>
<i>the animal.</i>	<i>significance of a כזית.</i>

3 The Gemara now elaborates on the מחלוקת רבי יהודה וחכמים: מחלוקת רבי יהודה holds של ימין For one of four reasons:

1. Either, because the Pasuk states אשר על כף הירך The superfluous letter HEH in הירך teaches המיומנת שבירך The Issur applies only to the more significant thigh, which is the right side.

2. OR, because the Pasuk states בהאבקו עמו כאדם שחובק את חברו וידו מגעת לכף ימינו של חברו When the מלאך fought with יעקב, he embraced him and put his right hand around יעקב's left side and reached across the back to יעקב's right thigh.

3. OR, because, כעובד כוכבים נדמה לו The מלאך resembled an idol-worshiper; And יעקב therefore put him on his right side, as the Halachah states ישראל שנטפל לו עובד כוכבים בדרך טופלו לימינו If a Jew encounters an idol-worshiper on the road, he should keep him to his right, so that he can use his right hand to stop him from harming him.

4. OR, because, כתלמיד חכם נדמה לו The מלאך resembled a חכם; And יעקב therefore put him to his right, so that יעקב is to the left side of the מלאך, because המהלך לימין רבו הרי זה בור It's boorish to walk to one's Rebbe's right. The Rebbe should always be to the right.

3 The Gemara now elaborates on the מחלוקת רבי יהודה וחכמים:

hold's רבי יהודה וחכמים

של ימין

For one of four reasons:

- 2 -

OR, because the Pasuk states **בהאבקו עמו**

כאדם שחובק את חברו וידו מגעת לכף ימינו של חברו

When the מלאך fought with יעקב, he embraced him and put his right hand around יעקב's left side and reached across the back to יעקב's right thigh.

- 4 -

OR, because, **כתלמיד חכם נדמה לו**

The מלאך resembled a חכם; And יעקב therefore put him to his right, so that יעקב is to the left side of the מלאך, because המהלך לימין רבו הרי זה בור

It's boorish to walk to one's Rebbe's right. The Rebbe should always be to the right.

- 1 -

Because the Pasuk states **אשר על כף הירך**

The superfluous letter ה in הירך teaches המיומנת שבירך

The Issur applies only to the more significant thigh, which is the right side.

- 3 -

OR, because, **כעובד כוכבים נדמה לו**

The מלאך resembled an idol-worshiper; And יעקב therefore put him on his right side, as the Halachah states ישראל שנטפל לו עובד כוכבים בדרך טופלו לימינו

If a Jew encounters an idol-worshiper he should keep him to his right, so he can use his right hand to stop him from harming him.

4 While the חכמים hold

בירך של ימין
ובירך של שמאל
Because
מאחוריה אתא
ונשייה בתרוייהו

The יעקב came from behind מלאך and dislocated both thighs.

And הירך teaches

ההוא דפשיט איסוריה בכליה ירך
לאפוקי חיצון דלא

The Issur applies only to the inner גידי הנשה that spreads through the entire thigh; but not to the outer גיד.

And בהאבקו עמו teaches

שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד

The dust rose from their legs until the כסא הכבוד.

=====

The Gemara elaborates on the incident of יעקב אבינו and the מלאך:

1.

The Pasuk in וישלח states

ויותר יעקב לבדו

רבי אלעזר says

שנשתייר על פכין קטנים

יעקב אבינו returned to retrieve small jugs that were forgotten.

And this teaches us that

צדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם

לפי שאין פושטין ידהן בגזל

The righteous people value their money over themselves, because they are cautious not to steal.

4

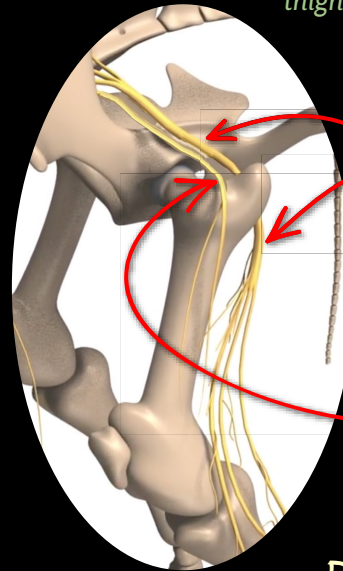
While the חכמים hold

בירך של ימין
ובירך של שמאל

Because

מאחוריה אתא
ונשייה בתרוייהו

The יעקב came from behind מלאך and dislocated both thighs.

אשר על כף הירך

And הירך teaches

ההוא דפשיט

איסוריה בכליה ירך
לאפוקי חיצון דלא

The Issur applies only to the inner גידי הנשה that spreads through the entire thigh; but not to the outer גיד.

בהאבקו עמו

And בהאבקו עמו teaches

שהעלו אבק מרגלותם

עד כסא הכבוד

The dust rose from their legs until the כסא הכבוד.

The incident of יעקב אבינו and the מלאך:

1

ויותר יעקב לבדו

רבי אלעזר

שנשתייר על פכין קטנים

יעקב אבינו returned to retrieve small jugs that were forgotten.

And this teaches us that

צדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם
לפי שאין פושטין ידהן בגזל

The righteous people value their money over themselves, because they are cautious not to steal.

5

2. ויאבק איש עמו עד עלות השחר

מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה
From here we learn that a תלמיד חכם should not go out alone at night, because יעקב אבינו who did go out alone was harmed.

3. The Pasuk continues
ויזרח לו השמש

The Gemara asks
וכי שמש לו לבד זרחה
והלוא לכל העולם זרחה
Why does the Pasuk attribute the sun's shining only for יעקב אבינו?
The sun shines upon the whole world?

And ר' יצחק explains
שמש הבאה בעבורו
זרחה בעבורו
The sun had set early for יעקב's sake so that he should stay at הר המוריה overnight, and therefore, the sun later rose early for יעקב's sake to heal his hip.

And the Gemara elaborates:
The Pasuk in ויצא פרשת states
ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה
חרן, which is in באר שבע יעקב traveled from
But then the Pasuk states
ויפגע במקום
?ארץ ישראל אל, בית אל, which is in יעקב arrived at

The Gemara answers;
כי מטא לחרן אמר
אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי
ואני לא התפללתי
When יעקב arrived in חרן, he regretted not stopping to Daven at הר המוריה, the place where his ancestors had Davened. Therefore,
כד יהיב דעתיה למיהדר
קפצה ליה ארעא
He considered returning, and immediately had הדרך to get to הר המוריה, as the Pasuk states
ויפגע במקום

5

2

ויאבק איש עמו עד עלות השחר
מכאן לתלמיד חכם
שלא יצא יחידי בלילה

From here we learn that a תלמיד חכם should not go out alone at night, because יעקב אבינו who did go out alone was harmed.

3

ויזרח לו השמש

The Gemara asks

וכי שמש לו לבד זרחה
והלוא לכל העולם זרחה

Why does the Pasuk attribute the sun's shining only for יעקב אבינו?

The sun shines upon the whole world?

And ר' יצחק explains

שמש הבאה בעבורו
זרחה בעבורו

The sun had set early for יעקב's sake so that he should stay at הר המוריה overnight, and therefore, the sun later rose early for יעקב's sake to heal his hip.

And the Gemara elaborates:

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה
חרן, which is in באר שבע יעקב traveled from
?ארץ ישראל אל, בית אל, which is in יעקב arrived at

But then the Pasuk states

ויפגע במקום

?ארץ ישראל אל, בית אל, which is in יעקב arrived at

The Gemara answers;

כי מטא לחרן אמר

אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי
ואני לא התפללתי

When יעקב arrived in חרן, he regretted not stopping to Daven at הר המוריה, the place where his ancestors had Davened.

Therefore,

כד יהיב דעתיה למיהדר

קפצה ליה ארעא

He considered returning, and immediately had הדרך to get to הר המוריה, as the Pasuk states

ויפגע במקום

6 Then,
כד צלי
בעי למיהדר
When יעקב finished Davening, he intended to leave right
away for חרן;
But Hashem said
צדיק זה בא לבית מלוני
ויפטר בלא לינה
Since the Tzaddik came to my abode, he should remain
overnight. Therefore,
מיד בא השמש
Hashem made the sun set earlier than usual, so that יעקב
should stay overnight.

The Pasuk continues
ויקח מאבני המקום
יעקב placed many stones around his head to protect
himself.
But later the Pasuk states
ויקח את האבן
יעקב took the stone – singular – only one stone?

The Gemara explains
מלמד שנתקבצו כל אותן אבנים למקום אחד
וכל אחת ואחת אומרת עלי יניח צדיק זה ראשו
וכולן נבלעו באחד
יעקב originally put many stones around his head, but then
each stone wanted to support יעקב's head. Miraculously,
all the stones were combined into one stone.

6

כד צלי
בעי למיהדר
When יעקב finished Davening,
he intended to leave right away for חרן;
But Hashem said
צדיק זה בא לבית מלוני
ויפטר בלא לינה
Since the Tzaddik came to my abode,
he should remain overnight.
Therefore,
מיד בא השמש
Hashem made the sun set earlier than usual,
so that יעקב should stay overnight.

ויקח מאבני המקום
יעקב placed many stones around his head
to protect himself.
But later the Pasuk states
ויקח את האבן
יעקב took the stone – singular – only one stone?

The Gemara explains
מלמד שנתקבצו כל אותן אבנים
למקום אחד
וכל אחת ואחת אומרת
עלי יניח צדיק זה ראשו
וכולן נבלעו באחד
יעקב originally put many stones around his head,
but then each stone wanted to support יעקב's head.
Miraculously, all the stones were combined
into one stone.

7 The Pasuk continues:
 והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו
 And the Braisa says;
 עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה
 ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה
 בעו לסכנויה
 The כסא מלאכים went up and saw יעקב אבינו's image on the
 הכבוד. They then came down and saw the same image on
 יעקב אבינו's face;
 And they wanted to harm him out of jealousy.
 מיד והנה ה' נצב עליו
 כאדם שמניף על בנו
 Hashem stood over יעקב אבינו like a father protecting his
 son.

7

ויחלומו והנה סולם מוצב ארצה...
 והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו

And the Braisa says;
 עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה
 ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה
 בעו לסכנויה

*The מלאכים went up
 and saw יעקב אבינו's image on the הכבוד.
 They then came down
 and saw the same image on יעקב אבינו's face;
 They wanted to harm him out of jealousy.*

מיד - והנה ה' נצב עליו
 כאדם שמניף על בנו
*יעקב אבינו
 like a father protecting his son.*

8 The Pasuk states
 ... הארץ אשר אתה שוכב עליה ...
 מלמד שקפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל
 והניחה תחת יעקב אבינו
 שתהא נוחה ליכבש לבניו
 יעקב folded the entire land of ישראל beneath
 אבינו so that his descendants should later be able to
 conquer the land easily.

8

הארץ אשר אתה שוכב עליה...
 מלמד שקפלה הקב"ה
 לכל ארץ ישראל
 והניחה תחת יעקב אבינו
 שתהא נוחה ליכבש לבניו

*Hashem folded the entire land of ישראל
 beneath יעקב אבינו so that his descendants
 should later be able to conquer the land easily.*

9 The Gemara then returns to the incident of יעקב and the מלאך:
 The Pasuk states:
 ויאמר שלחני כי עלה השחר
 The מלאך wanted to leave.
 And יעקב asked him;
 גנב אתה או קוביוסטוס אתה שמתירא מן השחר
 Are you a thief who is afraid of the daylight?

The מלאך replied
 מלאך אני
 ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו
 I am an angel, and since the day I was created my time has not come to recite שירה until this very moment.

As רב חננאל אמר רב says:
 שלש כתות של מלאכי השרת
 אומרות שירה בכל יום
 Each day, three new sets of מלאכים recite שירה.
 אחת אומרת קדוש
 ואחת אומרת קדוש קדוש
 ואחת אומרת קדוש קדוש קדוש ה' צבאות

9 The Gemara returns to the incident of יעקב and the מלאך:

The Pasuk states:
 ויאמר שלחני כי עלה השחר
 The מלאך wanted to leave.

And יעקב asked him;
 גנב אתה או קוביוסטוס אתה
 שמתירא מן השחר
 Are you a thief who is afraid of the daylight?

The מלאך replied
 מלאך אני
 ומיום שנבראתי
 לא הגיע זמני לומר שירה
 עד עכשיו
 I am an angel, and since the day I was created
 my time has not come to recite שירה
 until this very moment.

רב חננאל אמר רב
 שלש כתות של מלאכי השרת
 אומרות שירה בכל יום
 Each day, three new sets of מלאכים recite שירה.

אחת אומרת ואחת אומרת ואחת אומרת
 קדוש קדוש קדוש
 קדוש קדוש
 קדוש
 ה' צבאות

10

And the Gemara adds;

חביבין ישראל לפני הקב"ה
יותר ממלאכי השרת

There are three ways in which Hashem favors the שירה of
the Yidden over the שירה of the מלאכים

1.

ישראל אומרים שירה
בכל שעה

ומלאכי השרת אין אומרים שירה
...אלא פעם אחת ביום

The Yidden recite שירה all the time, while the מלאכים
recite שירה only once a day

2.

And

וישראל מזכירין את השם
אחר שתי תיבות

ומלאכי השרת אין מזכירין את השם
אלא לאחר ג' תיבות

The Yidden recite Hashem's name after two words, as the
Pasuk states

שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד

While, the מלאכים recite Hashem's name only after three
words, as the Pasuk states

קדוש קדוש קדוש ה' צבאות

3.

ואין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה
עד שיאמרו ישראל למטה

The מלאכים above cannot recite שירה until after the Yidden
first recite שירה below, as the Pasuk states

ברן יחד כוכבי בקר

ישראל המשולים לכוכבים

And only then

ויריעו כל בני אלהים

Referring to the מלאכים

10

חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת

*There are three ways in which Hashem favors
the שירה of the Yidden
over the שירה of the מלאכים*

1

ישראל אומרים שירה בכל שעה

ומלאכי השרת אין אומרים שירה
...אלא פעם אחת ביום

*The Yidden recite שירה all the time,
while the מלאכים recite שירה only once a day*

2

וישראל מזכירין את השם אחר שתי תיבות

ומלאכי השרת אין מזכירין את השם
אלא לאחר ג' תיבות

*The Yidden recite Hashem's name after two words,
as the Pasuk states*

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד

*While, the מלאכים recite Hashem's name
only after three words, as the Pasuk states*

קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת

3

ואין מלאכי השרת אומרים שירה
למעלה

עד שיאמרו ישראל למטה

*The מלאכים above cannot recite שירה
until after the Yidden first recite שירה below,
as the Pasuk states*

as the Pasuk states

בְּרֵן יִזְדָּר כּוֹכְבֵי בִקְר
יִשְׂרָאֵל הַמְשׁוּלִים לְכוֹכְבִים

And only then

וִירִיעוּ כָל בְּנֵי אֱלֹהִים

Referring to the מלאכים